

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců Mgr. Radovana Havelce a JUDr. Jana Vyklického v právní věci žalobkyně: **ABK – Pardubice, a. s., v konkurzu,** se sídlem Vodárenská 22, Pardubice, zastoupené JUDr. Jiřím Všetečkou, advokátem se sídlem Orlická 163, Hradec Králové, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství**, se sídlem Masarykova 427/21, Brno, o přezkoumání rozhodnutí žalovaného ze dne 6. 5. 2016, č. j. 19260/16/5300-21442-711514, o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové, pobočka Pardubice, ze dne 12. 7. 2016, č. j. 52 Af 43/2016 – 160,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žádnému z účastníků **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

[1] Včas podanou kasační stížností napadla žalobkyně v záhlaví uvedené usnesení Krajského soudu v Hradci Králové, pobočka Pardubice, jímž byla odmítnuta její žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 6. 5. 2016. Tímto rozhodnutím byla potvrzena rozhodnutí Finančního úřadu pro Pardubický kraj ze dne 13. 3. 2015 a 16. 3. 2015, jimiž byla žalobkyni doměřena daň z přidané hodnoty za zdaňovací období červen – prosinec 2011, leden – červen 2012, červen – listopad 2013 a leden – březen 2014.

[2] Při posouzení věci vycházel soud ze skutečnosti, že žalobou napadené rozhodnutí bylo vydáno po prohlášení konkursu na žalovanou. Insolvenčním správcem byla ustanovena JUDr. Ilona Dorková. Rozhodnutími byla žalobkyni doměřena daň ve výši

přesahující 100 000 000 Kč, je tedy zřejmé, že se tato rozhodnutí dotýkají její majetkové podstaty.

[3] Podle § 246 odst. 1, 2 zák. č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení, ve znění pozdějších předpisů (dále též „insolvenční zákon"), prohlášením konkursu přechází na insolvenčního správce oprávnění nakládat s majetkovou podstatou, jakož i výkon práv a plnění povinností, které přísluší dlužníku, pokud souvisí s majetkovou podstatou. Insolvenční správce vykonává zejména akcionářská práva spojená s akciemi zahrnutými do majetkové podstaty, rozhoduje o obchodním tajemství a jiné mlčenlivosti, vystupuje vůči dlužníkovým zaměstnancům jako zaměstnavatel, zajišťuje provoz dlužníkova podniku, vedení účetnictví a plnění daňových povinností (odst. 1). Právní úkony podle odstavce 1, které dlužník učinil poté, co oprávnění nakládat s majetkovou podstatou přešlo na insolvenčního správce, jsou proti jeho věřitelům neúčinné ze zákona; § 235 odst. 2 se nepoužije (odst. 2).

[4] Podle § 249 odst. 1 insolvenčního zákona, není-li zákonem stanoveno jinak, je osobou oprávněnou k podání žaloby nebo jiného návrhu k vymožení nároku dlužníka včetně jeho zajištění, který se týká majetkové podstaty, po prohlášení konkursu pouze insolvenční správce; návrh podaný jinou osobou soud zamítne.

[5] Z výše uvedeného je podle krajského soudu zřejmé, že v důsledku prohlášení konkursu na majetek žalobce vstupuje do jeho procesního postavení insolvenční správce. Mezi oprávnění insolvenčního správce disponovat s majetkem náležejícím do majetkové podstaty lze zařadit i oprávnění vykonávat procesní práva při soudním přezkumu zákonnosti rozhodnutí správce daně. Je to tedy výlučně insolvenční správce, kdo po prohlášení konkursu svojí procesní aktivitou určuje, zda bude podána žaloba (shodně srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 10. 2014, č. j. 7 Afs 181/2014 – 41, a rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 7. 2015, č. j. 9 As 280/2014 – 43, bod 40).

[6] Insolvenční správkyně žalobkyně nicméně soudu sdělila, že žalobu sama nepodala a ani nikoho jiného k podání žaloby proti rozhodnutí žalované ze dne 6. 5. 2016, č. j. 19260/16/5300-21442-711514 nezmocnila (ostatně to nebylo v žalobě ani tvrzeno). Za těchto okolností soud žalobu podle § 46 odst. 1 písm. c) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s."), jako návrh podaný osobou k tomu zjevně neoprávněnou odmítl.

[7] Kasační stížnost podala žalobkyně (dále jen stěžovatelka) z důvodu uvedeného v ustanovení § 103 odst. 1 písmeno e) s. ř. s., tedy pro nezákonnost odmítnutí návrhu. Konkrétně namítala, že podle judikatury Nejvyššího správního soudu lze za osobu k podání návrhu zjevně neoprávněnou považovat jen toho žalobce, u něhož jde kromě nedostatku legitimace procesní o zcela zjevný nedostatek legitimace hmotné, tj. o takový nedostatek, který je zjistitelný bez pochyb okamžitě, zpravidla již z návrhu samotného. Usuzovat na takovýto nedostatek lze zpravidla jen tam, kde je vůbec vyloučeno, aby žalobce byl nositelem tvrzeného práva, kdy vůbec není s to, aby tvrdil právo, které by mohlo být napadeným rozhodnutím zkráceno. Tak tomu bude například tam, kde je žalobce osobou právnickou a tvrdí, že byl zkrácen na právu, které může náležet jen osobě fyzické. V projednávané věci se však o výše uvedené případy nejedná.

[8] Dále stěžovatelka namítala, že ze spisu insolvenčního řízení od počátku plyne, že insolvenční správce nebyl náležitě jmenován, o čemž je postupně rozhodováno od schůze věřitelů konané dne 25. 3. 2015, přes návrh na zproštění funkce, o kterém dosud není pravomocně rozhodnuto. Není zde tedy žádná legitimovaná osoba, která by mohla žalobu podat.

[9] Ani v souvislostech projednávané věci pak není zřejmé, zda je možné aplikovat ustanovení § 11 insolvenčního zákona), jak o tom uvážil Ústavní soud ve svém nálezu sp. zn. I. ÚS 305/15, protože z insolvenčního spisu je zřejmé, že se stěžovatel obracel k insolvenčnímu soudu s žádostí o uložení opatření bezvýsledně. Odepřít stěžovateli přezkum zákonnosti nelze jen z důvodu úvah o přechodu tohoto práva na insolvenčního správce, spolu s přechodem oprávnění nakládat s majetkovou podstatou, z jejíhož vymezení v § 206 insolvenčního zákona navíc takové právo neplyne. Podle názoru stěžovatelky nelze přezkum zákonnosti rozhodnutí učinit závislým na aktivitě jiných osob, ani insolvenční soud pak postupem podle § 11 insolvenčního zákona nemůže napravit nečinnost insolvenčního správce. Navíc je stěžovatelka přesvědčena, že smyslem celého řízení je přezkum zákonnosti odborným (specializovaným) soudem, nikoliv soudem obecným.

[10] Stěžovatelka požádala ve smyslu § 106 odst. 3 s. ř. s. o prodloužení lhůty k doplnění kasační stížnosti o jeden měsíc s ohledem na rozsáhlost materie sporné věci. Do dne rozhodnutí Nejvyššího správního soudu však kasační stížnost nedoplnila, závěrečný návrh ve věci neučinila.

[11] Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení v rozsahu uplatněného stížnostního bodu a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná. Dříve, než mohl posoudit věc meritorně, musel zvážit, zda je kasační stížnost projednatelná. Jak bylo již uvedeno výše, stěžovatelka projevila ve svém podání úmysl kasační stížnost doplnit v režimu § 106 odst. 3 s. ř. s., zároveň neučinila závěrečný návrh ve věci.

[12] Podle § 106 odst. 1 s. ř. s. musí kasační stížnost kromě obecných náležitostí podání obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno. Ustanovení § 37 platí obdobně.

[13] Z výše uvedeného je zřejmé, že podaná kasační stížnost předepsané náležitosti splňuje, Nejvyšší správní soud proto neměl dány podmínky k tomu, aby postupoval podle § 106 odst. 3 a aby stěžovatele vyzýval k jejímu doplnění. Nedostatek petitu pak vzhledem k omezenosti možných variant výroku soudu uvedených v § 110 s. ř. s. není překážkou, která by bránila věcnému vyřízení návrhu. Kasační stížnost tedy byla projednatelná. Zároveň je nutno konstatovat, že řízení o kasační stížnosti není ovládáno zásadou koncentrace řízení, takže stěžovatelce nebránilo nic v tom, aby své podání kdykoliv od podání návrhu dne 27. 7. 2016 do dne rozhodnutí Nejvyššího správního soudu podle své úvahy doplnila. To však stěžovatelka neučinila.

[14] Otázkou aktivní procesní legitimace daňových subjektů, vůči nimž je zahájeno insolvenční řízení (respektive otázkou, kdo je oprávněn za ně jednat), se Nejvyšší správní soudu zabýval prvně v rozsudku ze dne 13. 7. 2005, č. j. 1 Afs 55/2004 - 94, publikovaném pod č. 713/2005 Sb. NSS. Zde uvedl, že *„na hmotněprávním postavení daňového subjektu (úpadce) se prohlášením konkursu nic nemění potud, že i nadále zůstává daňovým dlužníkem; správce daně tedy vyměřuje daň jemu, a nikoliv správci konkursní podstaty. U daňového subjektu však dochází k omezení jeho dispozičních oprávnění ve smyslu § 14 odst. 1 písm. a) zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, což se nutně promítne i v rovině procesní v daňovém řízení, do něhož vstupuje jako tzv. třetí osoba podle § 7 odst. 2 písm. e) ve znění tehdy účinném) zákona ČNR č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, správce konkursní podstaty. Jako projev omezení dispoziční volnosti úpadce přechází na správce konkursní podstaty v souladu s § 14a odst. 1 zákona o konkursu a vyrovnání oprávnění vykonávat práva a plnit povinnosti, které mj. i podle daňových předpisů jinak přísluší úpadci, jestliže souvisí s nakládáním s majetkem patřícím do podstaty. To platí jak pro výkon subjektivních práv a povinností hmotných, tak i procesních. Správce konkursní podstaty má proto v daňovém řízení stejná práva, jako měl úpadce: správce daně se správcem konkursní podstaty jedná v daňovém řízení týkajícím se daňové povinnosti úpadce, a jemu také doručuje rozhodnutí. Důsledkem přechodu oprávnění vykonávat práva a plnit povinnosti v daňovém řízení je rovněž to, že odvolání proti platebnímu výměru je oprávněn podat správce konkursní podstaty, a nikoliv úpadce“.*

[15] V rozsudku ze dne 30. 10. 2014, č. j. 7 Afs 161/2014 – 41 pak Nejvyšší správní soud konstatoval, že *„právní úprava obsažená v ust. § 14 odst. 1 písm. a) a d) a v § 14a odst. 1 zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, z níž vycházel Nejvyšší správní soud při právním hodnocení v citovaném rozsudku, je obdobná té, která je nyní obsažena v § 246 odst. 1 a 2 a § 249 odst. 1 insolvenčního zákona“.*

[16] Podle tohoto rozsudku *„důsledkem prohlášení konkursu na majetek dlužníka je, že do jeho procesního postavení vstupuje insolvenční správce. Mezi oprávnění insolvenčního správce disponovat s majetkem náležejícím do majetkové podstaty lze zařadit i oprávnění vykonávat procesní práva v soudním přezkumu zákonnosti rozhodnutí správce daně. Insolvenční správce je místo dlužníka oprávněn a povinen hájit zájmy týkající se majetku v majetkové podstatě, a je to tedy pouze on, kdo po prohlášení konkursu svojí procesní aktivitou určuje, zda bude podána žaloba. Jen takto lze totiž zaručit, že bude jednáno v souladu s účelem konkursního řízení, jímž je zejména uspořádání majetkových vztahů k osobám dotčeným dlužníkovým úpadkem nebo hrozícím úpadkem a co nejvyšší a zásadně poměrné uspokojení dlužníkových věřitelů [§ 1 písm. a) insolvenčního zákona].“*

[17] V projednávané věci není mezi účastníky sporné, že insolvenční správkyní ABK – Pardubice, a. s. byla usnesením Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka Pardubice ze dne 17. 12. 2014, č. j. KSPA 59 INS 27999/2014-A-28 ustanovena JUDr. Ilona Dorková. Tuto funkci jmenovaná vykonávala i v době vydání napadaného správního rozhodnutí a v průběhu lhůty k podání žaloby. S ohledem na výše uvedené je tak nepochybné, že jen ona byla osobou oprávněnou k tomu, aby proti rozhodnutí žalovaného podala žalobu. Veškeré aktivity stěžovatelky (respektive jejích statutárních zástupců), které byly podniknuty za účelem zproštění jmenované z funkce, nemají na tento závěr žádný

vliv, ostatně stěžovatelka sama připouští, že k něčemu takovému do dne podání kasační stížnosti nedošlo.

[18] Námitky stěžovatelky ohledně použití ustanovení § 46 odst. 1 písmeno c) s. ř. s. pak také nelze považovat za důvodné. Výhradní oprávnění insolvenčního správce podávat žaloby ohledně pohledávek dotýkajících se majetkové podstaty upravuje přímo výše citované ustanovení § 249 odst. 1 insolvenčního zákona, jedinou modifikaci tohoto ustanovení pak představuje odlišná forma rozhodnutí ve správním soudnictví, neboť návrh podaný jinou osobou správní soud nezamítá podle věty poslední citovaného ustanovení (neboť nerozhoduje meritorně), ale odmítá jako návrh podaný osobou zjevně k tomu neoprávněnou. V tomto tedy lze s ohledem na zvláštní právní úpravu spatřovat odchylku od obecné charakteristiky osoby zjevně neoprávněné k podání návrhu, jak byla definována judikaturou Nejvyššího správního soudu, neboť zajisté nelze pochybovat o tom, že rozhodnutím žalovaného byla ve svých hmotných právech zasažena právě stěžovatelka. Alternativou k odmítnutí návrhu podle § 46 odst. 1 s. ř. s. by pak bylo nejvýše odmítnutí návrhu podle § 46 odst. 1 písmeno a) s. ř. s., tj. pro nedostatek podmínek řízení, neboť podání návrhu advokátem, který k tomu byl zmocněn místopředsedou představenstva stěžovatelky, by v důsledku nedostatku jeho oprávnění za daných okolností za ni jednat bylo úkonem, který by neměl žádné právní účinky. Na výsledku řízení by však tato alternativa nic nezměnila.

[19] Ne zcela srozumitelná je pak námitka stěžovatelky dovolávající se ustanovení § 206 insolvenčního zákona. Pokud měla snad stěžovatelka na mysli, že prostředky, které by měly být použity k úhradě daňové povinnosti, eventuálně vráceny správcem daně, byla-li již daň na základě vydaných platebních výměrů zaplacena, nespadají do majetkové podstaty, pak je nutno upozornit, že svou povahou se jedná o prostředky podle § 206 odst. 1 písmeno a) insolvenčního zákona a i kdyby tomu tak nebylo, výčet uvedený v tomto ustanovení je pouze demonstrativní a pohledávky vzniklé v důsledku daňové povinnosti sem nepochybně patří. Jedná se ovšem o otázku judikaturou již dlouhodobě zodpovězenou, ostatně i k ní lze odkázat na již výše citovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 7. 2005, č. j. 1 Afs 55/2004 – 94.

[20] Konečně pokud jde o otázku přístupu k soudu z hlediska čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, i tou už se judikatura Nejvyššího správního soudu i Ústavního soudu zabývala a na její závěry lze odkázat. Stěžovatelka sama zmiňovala usnesení Ústavního soudu ze dne 7. 4. 2015, sp. zn. I. ÚS 305/15, v němž tato otázka byla řešena, uvedla k němu však v zásadě pouze tolik, že se závěry tohoto rozhodnutí nesouhlasí, neboť nepovažuje postup podle § 11 insolvenčního zákona za efektivní prostředek ochrany. K této otázce se však Ústavní soud jasně vyjádřil.

[21] Lze tak shrnout, že omezení práva podávat žaloby za daňové subjekty, které jsou v insolvečním řízení, pouze na insolvenčního správce, pokud se pohledávka dotýká majetkové podstaty, není v rozporu s právem tohoto subjektu na spravedlivý proces a Nejvyšší správní soud nevidí žádný relevantní důvod k tomu, aby svoji dosavadní judikaturu v tomto směru jakkoliv revidoval.

[22] Napadené usnesení Krajského soudu v Hradci Králové, pobočka Pardubice je zákonné, Nejvyšší správní soud proto kasační stížnost podle § 110 odst. 1, s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

[23] Stěžovatelka neměla ve věci úspěch, nemá tudíž právo na náhradu nákladů řízení ze zákona. Žalovaný byl ve věci úspěšný, nevznikly mu však náklady přesahující běžný rámec jeho úřední činnosti. Nejvyšší správní soud proto nepřiznal náhradu nákladů řízení žádnému z účastníků (§ 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** přípustné opravné prostředky

(§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 11. října 2017

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu